

M U Z E U L B A N A T U L U I T I M I Ş O A R A

ANALELE BANATULUI

Serie nouă

ARHEOLOGIE
ISTORIE

XVIII
2010

EDITURA MEGA
Cluj-Napoca, 2010

Colegiul de redacție:

Dan Leopold CIOBOTARU, *director al Muzeului Banatului*

Prof. dr. Florin DRAȘOVEAN, *redactor șef*

Zsuzsanna KOPECZNY, *secretar de redacție*

Lector dr. Ligia BOLDEA, Nicoleta DEMIAN-TOMA, Prof. dr. Vasile DUDAȘ, Conf. dr. Vasile RĂMNEANȚU, Prof. dr. John Michael O'SHEA (Michigan University, SUA), Prof. dr. Wolfram SCHIER (Freie Universität Berlin, Germania), Lector dr. Călin TIMOC, *membri*

Vigneta copertei: Wiliam Vastag

Analele Banatului, serie nouă, continuă publicațiile anterioare ale Muzeului Banatului din Timișoara:

Történelmi és Régészeti Értesítő, 1872–1918

Gemina, 1923

Analele Banatului, 1928–1931

Tibiscus, 1971–1979

Orice corespondență se va adresa
Muzeului Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO-300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Please send any mail to
Muzeul Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO-300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Tout correspondance sera envoyée à l'adresse:
Muzeul Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO-300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Richten Sie bitte jedwelche Korrepondenz an die Adresse:
Muzeul Banatului, Piața Huniade nr. 1, RO-300002 Timișoara,
e-mail: analelebanatului@yahoo.com

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine în exclusivitate autorilor.

ISSN 1221-678X

EDITURA MEGA
Cluj-Napoca
e-mail: mega@edituramega.ro
www.edituramega.ro

CUPRINS ▪ SOMMAIRE ▪ INHALT ▪ CONTENTS

ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE VECHĂ

ALEXANDRU SZENTMIKLOSI, SORIN TINCU	
Verbioara Discoveries in Hunedoara	11
VICTOR SAVA, MARIUS ARDELEANU	
Observații asupra unei achiziții a Complexului Muzeal Arad.....	23
<i>Observations Concerning an Acquisition of the Arad Museum</i>	28
DUMITRU PROTASE	
Castrul legiunii III Flavia de la Berzovia. Săpăturile arheologice din anii 1965–1968	33
<i>Das Lager der Legion IV Flavia von Berzovia. Die Ausgrabungen der Jahre 1965–1968</i>	43
ALEXANDRU FLUTUR	
Cărămizile ștampilate ale legiunii XIII Gemina de la Cenad și Sânnicolau Mare	63
<i>Stamped Bricks of Legio XIII Gemina at Cenad and Sânnicolau Mare</i>	66
RAOUL ȘEPTILICI	
Monete barbarizate de secolul al IV-lea din bronz din Banat în descoperiri izolate.....	69
<i>Fourth Century Bronze Barbarous coins from Banat (Isolated Finds)</i>	73
VASILE-BOGDAN DOMOCOȘ	
Bijuterii monetare la barbarii dintre Dacia și Pannonia.....	77
<i>Coin Jewelry at the Barbarians Between Dacia and Pannonia</i>	80
CORIOLAN HORAȚIU OPREANU	
Medalionul cu măști din tezaurul de la Șimleul Silvaniei (Szilágysomlyó).	
Precizări iconografice și influențe culturale.....	81
<i>The „Masks” Medallion from the Hoard at Șimleul Silvaniei (Szilágysomlyó).</i>	
<i>Iconography and Cultural Influences</i>	91

ISTORIE MEDIE

DANIELA TĂNASE	
Despre artizanii metalelor în izvoare scrise din zorii Evului Mediu	115
<i>On the Metal Craftsmen According to Early Middle Age Written Sources</i>	121
LIGIA BOLDEA	
Un secol din evoluția unui domeniu feudal al Banatului de Câmpie: domeniul familiei nobile	
Danciu de Macedonia	123
<i>Un siècle de l'évolution d'un domaine féodal du Banat champêtre: les domaines de la famille noble</i>	
<i>Danciu de Macédonie</i>	134
ADRIAN MAGINA	
Un nobil sârb în Banatul secolului al XV-lea: Miloš Belmužević	135
<i>A Serbian Nobleman From XVth Century Banat: Miloš Belmužević</i>	142

LIVIA MAGINA	
Dreptul de târg și procesul de urbanizare. Cazul Felnac.....	143
<i>Market Right and Urbanization Process. Felnac Case</i>	148

ISTORIE MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ

DRAGOȘ-LUCIAN ȚIGĂU	
Studenti din Timișoara la școli și universități europene (1730–1850)	151
<i>Studenten aus Temeswar an europäischen Schulen und Universitäten (1730–1850)</i>	170
ZORAN MARCOV, CIPRIAN GLĂVAN	
Istoria familiei Nikolics redată într-un document din colecția Muzeului Banatului.....	173
<i>Die Geschichte Der Familie Nikolics In Einer Urkunde Aus Der Sammlung Des Banater Museums</i>	177
VASILE DUDAȘ	
O personalitate marcantă a Banatului. Lucian Georgevici (1875–1940)	185
<i>Une personnalité marquant du Banat. Lucian Georgevici (1875–1940)</i>	192
FELICIA ANETA OARCEA	
Dinamica știutorilor de carte în comitatul Arad la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX.....	193
<i>La dynamique des gens lettrés dans le comté d'Arad à la fin de XIXème siècle et au début du XXème</i>	204
RADU ARDELEAN	
Viziunea lui Atanasie Marian Marienescu asupra istoriei vechi a românilor	205
<i>The Visions of Atanasie Marian Marienescu Upon the Old History of the Romanian People</i>	226
NICOLETA TOMA-DEMIAN	
Augustin Weber (1833–1909)	227
<i>Augustin Weber (1833–1909)</i>	235
IONELA MOSCOVICI	
Banatul în așteptarea păcii. Premisele unei misiuni franceze	241
<i>Le Banat en attendant la paix, le prémices d'une mission française</i>	250
ADRIAN DEHELEANU	
Dotarea aeronauticii române în perioada interbelică.....	251
<i>Die Ausstattung der rumänischen Aeronautik während der Zwischenkriegszeit</i>	257
VASILE RĂMNEANȚU	
Activitatea Primăriei Timișoara în anul 1933.....	259
<i>The Main Activities Developed by the Townhall of the Municipality of Timișoara in 1933</i>	273
DUMITRU TOMONI	
Adunările generale ale regionalei „Astra Bănățeană” (1937–1948)	275
<i>Les réunions générales de la régionale « Astra Bănățeană » (1937–1948)</i>	283
SÎNZIANA PREDĂ	
A doua conflagrație mondială, între document scris și memorial	285
<i>The Second World War Between Written and Memorial Document</i>	289
RADU PĂIUȘAN	
Activitatea Uniunii Patrioților în Banat în anul 1944	291
<i>Die Tätigkeit des Patriotenverbands in Banat im Jahre 1944</i>	301

ANTONIO FAUR	
Organizațiile Partidului Național Țărănesc-Maniu din Bihor (1944–1946)	303
<i>The Organizations of Maniu's National Peasants' Party in Bihor (1944–1946)</i>	325
EUSEBIU NARAI	
Situația financiar-bancară în județul Severin (1944–1948)	327
<i>La situation financière-bancaire dans le département de Severin (1944–1948)</i>	344
CEZAR STANCIU	
Jivkov și Dej între prietenie și interese. Relațiile româno-bulgare după al doilea război mondial (1948–1964)	345
<i>Jivkov and Dej Between Friendship and Interest. The Romanian-Bulgarian Relations in the Aftermath of World War II (1948–1964)</i>	352
MIODRAG MILIN	
Sârbii din România sub imperiul „limbii de lemn” de la „Iuda” Tito și „Genialul” Stalin spre jaloanele comunismului autohton	355
<i>The Serbs in Romania Under the Rule of “Wooden Language” from “Yuda” Tito and Stalin “The Genius” to the Regulations of Domestic Communism</i>	360

ISTORIA CULTURII, MUZEOLOGIE, ISTORIOGRAFIE CATALOAGE, VARIA

HEDY M-KISS	
Antimise – analiză iconografică	367
<i>Antimensia – Iconographic Analyses</i>	371

RECENZII

CĂLIN TIMOC, Dorel Bondoc, Cioroiul Nou, Craiova, 2010, 199 p.	381
LAJOS KAKUCS, Hedy M-Kiss, Textile istorice din colecția Muzeului Banatului Timișoara, secolele XVIII–XIX, Timișoara, 2009	382
ABREVIERI BIBLIOGRAFICE.....	387

AUGUSTIN WEBER (1833–1909)*

Nicoleta Toma-Demian**

Cuvinte cheie: *Augustin Weber, capelan, împăratul Maximilian I, Mexic (Al doilea Imperiu), Ordinul imperial „Maria de Guadalupe”, decorații și monede mexicane, colecția Muzeului Banatului Timișoara*

Keywords: *Augustin Weber, chaplain, Emperor Maximilian I, Mexico (The Second Empire), mexican imperial order „Our Lady of Guadalupe”, mexican decorations and coins, collection of the Banat Museum in Timișoara*

Cel care avea să fie cunoscut de către contemporani drept „capelan al împăratului Maximilian I al Mexicului”, Augustin Weber¹ (sau Véber Ágoston în forma maghiară) s-a născut în 6 septembrie 1833 în Banat, la Sânpetru German (Deutschsanktpeter), în familia lui Weber Peter și Berenc Katalin. După cursurile gimnaziale dintre anii 1845–1853, au urmat între 1853–1857 studiile teologice la Timișoara, la 27 aprilie 1857 Weber fiind hirotonisit preot romano-catolic.

În același an și-a început activitatea la Jimbolia (Hatzfeld), unde a rămas până în 1860, când a intrat ca preot militar (capelan de front) în armata austriacă. Inițial a fost capelan în Regimentul nr. 43 (de la 1 martie 1860), deplasându-se odată cu acesta pe coasta Dalmației, la Split (Spalato)², Dubrovnik (Ragusa), Kotor (Cattaro), Šibenik (Sebenico) și Zadar (Zara), iar ulterior în Regimentul nr. 29, staționat la Veneția, apoi la Padova.

Avea 31 de ani când în 1864 a fost numit de către Maximilian de Habsburg³, fratele mai tânăr

Interesat de navigație, a intrat în 1851 în marină ca locotenent pe fregata Novara, urcând rapid în ierarhie: în 1854 era contraamiral, iar în 1856 viceamiral. Inteligent, ambițios, cultivat, pasionat de artă, literatură și știință, colecționar, a călătorit mult: în Grecia, Asia Mică, Palestina, Egipt, Algeria, Spania, Brazilia. A fost inițiatorul expediției științifice de mare succes în decursul căreia fregata Novara a navigat în jurul lumii între 1857–1859. În 27 iulie 1857 s-a căsătorit cu prințesa Marie Charlotte (1840–1927), unica fiică a regelui Leopold I al Belgiei (cunoscută apoi ca împărăteasa Carlota a Mexicului), stabilindu-se inițial la Milano, apoi la Castelul Miramar lângă Trieste, construit pentru ei între 1856–1860.

Propunerea împăratului Franței, Napoleon al III-lea, de a fi împăratul Mexicului avea să-i schimbe viața. Între 1857–1860 în Mexic se desfășurase un război civil între conservatori și liberali, iar în 1858 președintele țării fusese ales liberalul Benito Juárez. În conflict au intervenit și unele state europene, ca Franța, Spania și Marea Britanie, care au trimis trupe în Mexic, interesate în recuperarea unor mari datorii. În urma intrării trupelor franceze în capitala Mexicului în iunie 1863, președintele Juárez se retrăsese în nordul țării, iar Napoleon al III-lea vroia să-l înlocuiască cu un monarh pro-francez. Maximilian a refuzat inițial și abia în 3 octombrie 1863, când o delegație mexicană a venit la Miramar și i-a oferit personal coroana Mexicului, a acceptat-o, însă doar cu condiția organizării unui referendum, care să-l confirme ca împărat.

La 10 aprilie 1864 Maximilian era proclamat împărat al Mexicului, după ce renunțase cu o zi înainte la dreptul de succesiune la tronul Austriei. Era recunoscut de statele europene, dar nu și de S.U.A., care îl susțineau pe președintele Juárez. Ajuns în Mexic, Maximilian nu s-a bucurat de largă susținere la care se aștepta și a fost instalat doar cu sprijinul numeroaselor trupe franceze. Confruntat cu numeroase probleme, îndeosebi financiare, cu ostilitatea populației, cu un război de gherilă, cu pierderea sprijinului conservatorilor datorită ideilor sale liberale, cu retragerea trupelor franceze din Mexic în 1866 (Spania și Marea Britanie își retrăseseră trupele încă din 1862), Maximilian a refuzat să părăsească Mexicul și și-a mobilizat puținele trupe rămase.

În iulie 1866, Carlota a călătorit în Europa pentru a cere sprijin pentru soțul ei, dar a fost refuzată pe rând de Napoleon al III-lea, de Franz Joseph I și de papa Pius al IX-lea. Problemele ei psihice, apărute în urma acestei misiuni nereușite, s-au agravat și nu și-a mai revenit vreodată. Nu

* O variantă a acestui articol a fost prezentată la Sesiunea științifică anuală de istorie, ediția a XV-a, Timișoara, 30 noiembrie 2005.

** Muzeul Banatului Timișoara, P-ța Huniade nr. 1, 300 002; e-mail: nicoledemian@gmail.com.

¹ Date biografice despre Augustin Weber se găsesc în *Schematismus* 1892, 290; *Schematismus* 1894, 18, 99; Szentkláray 1898, 521 și nota 3; *Schematismus* 1907, 12, 239; *Matrikelbuch ...*, 115, nr. 9; *Temesvári Hirlap*, an 7, nr. 27 (4 februarie 1909), 4; *Temesvárer Zeitung*, an 58, nr. 27 (4 februarie 1909), 4; Petri 1983, 6; Petri 1991, 345, 346; Petri 1992, 2042; Pitzer 1998, XX, XXI (lb. germană), LI–LII (lb. engleză); *Bruckenaue* 1999, 137, 138–139.

² Alături de denumirea actuală a unor localități, menționăm în paranteză și alte denumiri cunoscute ale acestora, întâlnite în bibliografia consultată.

³ Ferdinand Maximilian Joseph von Habsburg (6 iulie 1832, Schönbrunn, Viena – 19 iunie 1867, Querétaro, Mexic), arhiduce de Austria, împărat al Mexicului între 1864–1867.

al împăratului Franz Joseph I, capelan de front al Corpului austriac de voluntari pentru Mexic și prezentat personal papei Pius al IX-lea⁴. A activat inițial la Ljubljana (Laibach), apoi la Trieste, iar după proclamarea lui Maximilian împărat în 10 aprilie 1864, Weber l-a însoțit în Mexic⁵ împreună cu Corpul de voluntari, trecând prin orașele Veracruz⁶, Orizaba, Cordoba, Puebla și Mexico, în așa-numita „aventură mexicană”⁷ terminată tragic pentru Maximilian. Numele lui Weber apare într-o listă de ranguri a ofițerilor din Corpul austriac de voluntari, publicată la Puebla în 1866, fiind menționat capelan de rangul I (din 1 ianuarie 1865)⁸.

S-a întors în Europa în 24 februarie 1867⁹, printre ultimii din Corpul de voluntari, când situația în Mexic devenise complet nesigură și timp de trei ani a continuat să fie capelan de front în

s-a mai întors în Mexic, petrecându-și restul vieții în diverse castele din Belgia.

În Mexic situația era disperată, trupele republicane cucereau oraș după oraș, iar Maximilian se retrăsese la Querétaro. Asediat de republicani timp de 72 zile, orașul a fost cucerit în urma unei trădări în 15 mai 1867, iar Maximilian a fost arestat, judecat de către o curte marțială și condamnat la moarte. Deși au existat numeroase intervenții pentru grațierea lui, a fost executat prin împușcare în 19 iunie 1867, împreună cu doi generali de-ai săi, pe un deal aflat lângă Querétaro, numit Cerro de las Campanas. În toamna aceluiași an, corpul său neînsuflit a fost transportat cu fregata Novara de către viceamiralul Wilhelm von Tegetthoff din Mexic la Trieste, de unde a fost dus la Viena. Depus inițial în Biserica Minorităților, a fost mutat apoi în cripta imperială din Biserica Capucinilor din Viena. Relațiile diplomatice între Austro-Ungaria și Mexic, suspendate timp de 33 ani, au fost reluate abia în septembrie 1901. În același an, pe locul execuției împăratului Maximilian s-a ridicat o capelă memorială. Kahl 2007, 1067–1090 (http://www.bautz.de/bbkl/m/maximilian_v_me.shtml, accesat în ianuarie 2009), cu o excelentă prezentare a vastei bibliografii existente despre Maximilian până în anul 2007.

⁴ Szentkláray 1898, 521, nota 3.

⁵ Se spune că însemnările sale de călătorie publicate în paginile ziarului *Idők Tanuja* din Pesta au fost cele mai interesante articole ale anului 1864. Szentkláray 1898, 521, nota 3.

⁶ Împăratul Maximilian și împărăteasa Carlota au părăsit castelul Miramar în 14 aprilie 1864 și au plecat spre Mexic la bordul fregatei Novara, sosind în 28 mai 1864 în portul Veracruz.

⁷ <http://www.austro-hungarian-army.co.uk/mexican/mxmain.htm> (accesat în noiembrie 2005 și ianuarie 2009).

⁸ *Rangs- und Eintheilungsliste sämtlicher Herrn Stabs- und Ober-Offiziere und Parteien des kais. mexicanischen Corps österreichischer Freiwilliger*, Puebla, 1866; vezi <http://www.austro-hungarian-army.co.uk/mexican/mxranklist.htm> (accesat în noiembrie 2005 și ianuarie 2009).

⁹ Data întoarcerii lui Weber în Europa este ambiguă. Anton Peter Petri afirmă că Weber s-a întors în 24 februarie 1867 (Petri 1992, 2042), dar conform altor surse bibliografice, Weber ar fi părăsit Mexicul doar după moartea lui Maximilian.

diverse orașe: Zagreb (Agram), Petrovaradin (azi parte a orașului Novi Sad), Linz și Cracovia.

După zece ani de peregrinări prin Europa și dincolo de Oceanul Atlantic, Augustin Weber s-a întors definitiv în Banat în anul 1870. După o scurtă perioadă petrecută la Sântana Nouă (Neusanktanna) ca preot administrator (septembrie 1870 – aprilie 1871), de la 1 mai 1871 Weber a fost timp de unsprezece ani preot în Pișchia (Bruckenaue). Date fiind amintirea încă recentă a evenimentelor din Mexic, destinul tragic al împăratului Maximilian, dar mai ales statutul de fost capelan al acestuia, Weber se bucura deja de o anumită recunoaștere în rândul contemporanilor. Fapt sesizabil atât în volumul publicat de Szentkláray Jenő în 1898 despre istoria parohiilor din dieceza Cenadului, în care, scriind despre parohia din Pișchia (Bruckenaue), îl evidențiază pe Augustin Weber¹⁰, cât și în formularul de răspuns la chestionarul istorico-arheologic al Muzeului Bănățean, unde învățătorul Petru Weber din Pișchia nota în 1928, pe baza informațiilor lui Szentkláray, următoarele: „... însemnat este Weber Augustin (1871–1882)¹¹, care era și în Mexico cu împăratul Maximilian și a fost lângă el până la omorârea lui”¹².

În 18 ianuarie 1882 Weber ajungea la Săcălaz (Sackelhausen), parohie în care a rămas până la sfârșitul vieții, în 1909. Însemnările sale despre anumite subiecte legate de istoria comunității locale, ca de exemplu despre școala din sat sau despre situația economică de aici la sfârșitul secolului XIX-lea, redactate în cei 27 de ani cât a stat la Săcălaz, rămân importante, fiind cuprinse în diferitele monografii ale comunei¹³.

În 1896 (sau 1906) a primit titlul de „Ehrendomherr”¹⁴, iar în aprilie 1907 a serbat jubileul de aur: 50 de ani de activitate ca preot. În același an, în 19 iunie, la comemorarea a 40 de ani de la moartea împăratului Maximilian, a oficiat un recviem solemn în Biserica Capucinilor din Viena.

Decorat cu Ordinul mexican imperial „Maria de Guadalupe” (rang de cavaler) și cu medalia comemorativă franceză a expediției din Mexic (1862–1863),

¹⁰ Szentkláray 1898, 521 și nota 3.

¹¹ Se referă la perioada în care Weber a fost preot în Pișchia.

¹² „Răspuns la chestionarul istorico-arheologic al Muzeului Bănățean. Comuna Pișchia, jud. Timiș-Torontal”, rubrica referitoare la biserica din sat, 4 (MBT, col. Istorie, nr. inv. 21.823/566).

¹³ Pitzer 1998, LII, LIII.

¹⁴ Ehrendomherr – titlu onorific în cadrul Bisericii romano-catolice însemnând „membru de onoare al capitulului domului”. Era acordat de către episcopul unei dieceze pentru merite deosebite în cadrul diecezei, dar se putea acorda și membrilor altor dieceze. Din nou, sursele bibliografice sunt contradictorii în ceea ce privește anul acordării acestui titlu lui Weber.

a fost totodată membru al Academiei „Quirinum” din Roma. Cele două decorații, pe care le vom prezenta în detaliu în rândurile de mai jos, se pot observa într-o fotografie¹⁵ a lui Augustin Weber anexată acestui studiu (Pl. I). De altfel, în 1891, în timpul vizitei împăratului Franz Joseph în Timișoara, Weber a fost remarcat de acesta datorită decorațiilor sale. Întrebat de Franz Joseph de unde are decorațiile, Weber a răspuns că de la împăratul Maximilian, pe care l-a însoțit în Mexic, iar împăratul, amintindu-și de soarta tragică a fratelui său, s-a întristat.

S-a stins din viață în 1 februarie 1909¹⁶ la Săcălaz, la vârsta de 76 de ani, după o lungă suferință, în urma unei pneumonii. A fost înmormântat cu mare fast în 4 februarie 1909 în cimitirul de acolo, în prezența a numeroși oameni care l-au cunoscut și respectat¹⁷.

A fost membru al Societății Muzeale de Istorie și Arheologie din Banat timp de 37 ani, de la înființarea acesteia în 1872¹⁸ până la sfârșitul vieții sale, în februarie 1909¹⁹. Îl regăsim printre cei prezenți în 25 iulie 1872 în sala de festivități a Prefecturii comitatului Timiș (personalități ale orașului invitate de prefectul Ormós Zsigmond), la ședința de constituire a Societății de Istorie și Arheologie

din Banat (devenită din 1885 Societatea Muzeală de Istorie și Arheologie din Banat)²⁰. A devenit membru al Societății nou înființate încă de atunci, numele lui apărând deja pe lista oficială a membrilor prezentată în adunarea generală de organizare a SIA din 7 septembrie 1872²¹.

Prezență constantă, dar extrem de discretă, între membrii SIA (apoi SMIA), Weber a donat în câteva rânduri obiecte, medalii și monede muzeului timișorean. Prima sa donație importantă a constat în obiecte aduse de el din Mexic, care, prezentate în adunarea generală anuală a SIA din 1 iunie 1881, au reprezentat o adevărată „surpriză plăcută” pentru cei prezenți²². Prezentate de către secretarul SIA la modul general, piesele urmau să fie descrise amănunțit în următoarele adunări lunare ale Societății. Se spunea că Weber, capelan al curții imperiale și preot în Pișchia, a donat mai multe medalii mari, monede mici din argint cu panglici, transformate în mărturii de botez, tocul de scris din argint al fostului secretar al împăratului Maximilian, precum și alte rarități²³.

Dar abia în adunarea lunară SIA din 25 octombrie 1882, piesele donate de Augustin Weber, ajuns între timp preot în Săcălaz, au fost prezentate ceva mai detaliat. Era vorba de tocul de scris al fostului secretar al împăratului Maximilian, pater Augustin Fischer, primit ca amintire de Weber de la acesta, apoi de trei monede mexicane mici din argint, din Puebla, transformate în mărturii de botez²⁴ și de o țigară de foi „puros”²⁵ din anul 1866 din Mexic²⁶.

¹⁵ Fotografia originală se află în colecția Episcopiei romano-catolice din Timișoara, în *Cronica Episcopiei*. Mulțumim în mod deosebit Excelenței Sale, dr. Martin Roos, episcop romano-catolic de Timișoara, pentru copia acestei fotografii și pentru informațiile legate de Augustin Weber și vizita împăratului Franz Joseph în Timișoara în 1891, consemnate de asemenea în *Cronica Episcopiei*.

¹⁶ *Matrikelbuch* ..., 115, nr. 9. Am putut consulta registrele decedaților din Săcălaz, aflate în arhiva Parohiei romano-catolice din Timișoara-Mehala, datorită amabilității d-lui preot Gheorghe Augustinov, căruia îi adresăm mulțumiri.

Decesul a survenit în data de 1 februarie 1909, la ora 23 și 15 minute (necrologul lui Augustin Weber, DJTAN, fond *Colecția de documente a MBT*, d. 856/1909, f. 9), fapt ce a generat confuzii în bibliografie: AIMBT, fond *SMIA*, Registrul membrilor SMIA (f.a.): “Weber A., decedat în 4 februarie 1909”; *TRÉT S.N.*, XXV (1909), III–IV, 163 (4 februarie 1909); Petri 1992, 2042 (2 februarie 1909); Pitzer 1998, 795, nr. 147 (1 pe 2 februarie 1909).

Alte referiri succinte la decesul lui Weber în: AIMBT, fond *SMIA*, d. mai/1909 (acte adunării generale anuale din 2 mai 1909), f. 12; *TRÉT S.N.*, XXV (1909), III–IV, 182, 185; *TRÉT S.N.*, XXVI (1910), I–IV, 172.

¹⁷ *Matrikelbuch* ..., 115, nr. 9; *Temesvári Hirlap*, an 7, nr. 28 (5 februarie 1909), 3; *Temesvárer Zeitung*, an 58, nr. 28 (5 februarie 1909), 4. Slujba de înmormântare a fost oficiată de preotul Bauer György, ajutat de alți patru preoți.

¹⁸ AIMBT, fond *SMIA*, Registrul membrilor SMIA (f.a.): Weber Ágoston.

¹⁹ Numele lui se afla încă pe lista membrilor SMIA la jumătatea anului 1908: Véber Ágoston, preot în Săcălaz. *TRÉT S.N.*, XXIV (1908), I–II, 183.

²⁰ AIMBT, fond *SIA*, d. 1/1872 (procesul-verbal al adunării de constituire SIA din 25 iulie 1872), f. 9: Weber Ágoston, preot în Pișchia, cavaler al Ordinului Guadalupe. Pentru constituirea SIA vezi Toma 1996, 217–227 și Medeleț-Toma 1997, 13–14.

²¹ AIMBT, fond *SIA*, d. 2/1872 (procesul-verbal al adunării generale de organizare SIA din 7 septembrie 1872), f. 7 v.: Weber Ágoston, preot în Pișchia, capelan onorific al curții imperiale. În același dosar se află și varianta tipărită a acestui proces-verbal, unde numele lui Weber apare la p. 11 (lb. maghiară) și la p. 22 (lb. germană) cu aceeași titulatură.

²² Medeleț-Toma 1997, 29.

²³ AIMBT, fond *SIA*, d. 5/1881 (acte adunării generale anuale din 1 iunie 1881), f. 36 v.; *TRÉT*, VII (1881), III, 150; *Délmagyarországi Lapok*, an II–X, nr. 138 (18 iunie 1881), 1.

²⁴ Exista obiceiul ca unor monede perforate să li se atașeze panglici de mătase pentru a fi oferite în dar participanților la botezul unui copil. În general, erau comandate de nașii de botez. Pe panglică se scria numele nașilor, numele copilului botezat, data nașterii și cea a botezului.

²⁵ Denumire generică în lb. spaniolă pentru țigările de foi; poate avea și sensul de țigări produse din tutunul provenit dintr-o singură țară.

²⁶ Registrul de inventar I al MBT, 40, nr. vechi inv. 473–478; *Délmagyarországi Lapok*, an III–XI, nr. 249 (29 octombrie 1882), 1; *TRÉT*, IX (1883), I, 29.

Fiecare dintre cele trei monede era perforată, având atașată câte o panglică de mătase: prima monedă (de 5 cent.) avea o panglică roșie, a doua monedă, o panglică galbenă, iar a treia monedă (încadrată într-o ramă din sârmă fină aurită), o panglică albastră. Faptul că piesele mexicane donate de Weber au stârnit senzație o demonstrează și știrea apărută în *Délmagyarországi Lapok* cu unele detalii în plus: tocul de scris era din os și avea penița detașabilă din aur (?), iar țigara de foi era „uriașă”²⁷.

Tot din seria pieselor aduse de Weber din Mexic făceau parte și două monede: 1 peso din argint și ¼ dolar (quarter dollar) S.U.A. din argint, pe care acesta le-a donat muzeului împreună cu o monedă de 20 krajczár din 1848 din argint și cu două bancnote turcești, fără alte detalii²⁸. În schimb, medaliile donate de el se refereau la personalități din Imperiul austro-ungar: medalia logodnei prințului moștenitor Rudolf cu Stefania (cu calendarul anului 1881 pe revers), o medalie cu toartă în amintirea căsătoriei celor doi în 10 mai 1881 (cu legenda în lb. maghiară) și o medalie din bronz emisă de Academia Maghiară de Științe în 1880 în amintirea contelui Széchenyi István (1791–1860), fondatorul Academiei²⁹.

În următorii ani, stabilit deja la Săcälaz, Weber a mai donat muzeului timișorean monede descoperite de el în zona Pișchiei, pe vremea când era preot acolo: o monedă mică din argint din 1571 a lui Maximilian al II-lea (1564–1576), trei monede din argint a câte 3 groși ale regelui polonez Sigismund al III-lea din anii 1594, 1597 și 1599³⁰; o poltura emisă de Iosif I în anul 1710³¹ și o monedă turcească, fără alte detalii³².

Chiar și spre sfârșitul vieții s-a gândit la Muzeul de Istorie și Arheologie din Timișoara, incluzându-l în testamentul său alături de alte 25 de persoane și instituții diverse (biserici, școli, societăți)³³.

²⁷ *Délmagyarországi Lapok*, an III–XI, nr. 249 (29 octombrie 1882), 2.

²⁸ *Délmagyarországi Lapok*, an III–XI, nr. 250 (31 octombrie 1882), 1–2; *TRÉT*, IX (1883), I, 30, 31.

²⁹ *TRÉT*, IX (1883), I, 30. În prezent, în colecția de medalii a MBT există mai multe exemplare ale celor trei medalii (nr. inv. 36, 64 și 140), astfel încât nu se poate stabili exact care sunt medaliile donate de Weber.

³⁰ *TRÉT*, X (1884), II, 89 (adunarea lunară SIA din 30 ianuarie 1884).

³¹ *TRÉT*, X (1884), II, 97 (adunarea lunară SIA din 26 martie 1884).

³² *TRÉT S.N.*, II (1886), I, 44 (adunarea lunară SMIA din 30 decembrie 1885).

³³ Nu am avut la dispoziție testamentul lui Weber, ci doar Hotărârea Judecătoriei din Timișoara, departamentul Moșteniri, din 10 martie 1909, prin care cele 26 de persoane și instituții erau anunțate că sunt moștenitori ai lui Weber.

La două luni după decesul lui Weber, secretarul Berkeszi István, care era și custodele muzeului, anunța în adunarea lunară SMIA din 2 aprilie 1909 că muzeul era menționat în testamentul lui Augustin Weber, fost preot în Săcälaz, iar cei prezenți îl delegau să participe la discuțiile oficiale legate de lăsamântul acestuia³⁴. O primă înfățișare urma să aibă loc în data de 7 iunie 1909 la biroul notarului public dr. Telbisz Imre din str. Huniade nr. 6, et. I, din cartierul Cetate, după cum reiese dintr-o înștiințare sosită pe adresa muzeului³⁵.

Situația – care inițial părea simplă – s-a complicat datorită revendicării a două acțiuni, de 200 coroane fiecare, cuprinse în mod greșit în avera defunctului supusă succesiunii³⁶. Nu cunoaștem toate detaliile, dar procesul de clarificare a moștenirii Weber a durat trei ani, deoarece abia în aprilie 1912 a fost emisă hotărârea definitivă prin care toate decorațiile lui Weber, precum și „cele 21 de monede vechi din argint și bronz, fără valoare”, păstrate până atunci în custodie judiciară, se dădeau Muzeului de Istorie și Arheologie din Timișoara³⁷.

Astfel, în adunarea lunară din 15 noiembrie 1912, piesele din moștenirea Weber intrate în colecția muzeului erau prezentate destul de concis de către Berkeszi (probabil ușor frustrat de așteptarea îndelungată!), care afirma că cele mai valoroase piese erau: „talerul de argint” (1 peso) emis de împăratul Maximilian în 1866 și o monedă de ½ dolar (half dollar) american din 1857³⁸.

Despre decorațiile lui Weber nu se spunea nimic, iar o informație mai târzie a lui Berkeszi, potrivit căreia din moștenirea Weber au mai intrat în colecția muzeului patru monede și decorații mexicane în anul 1914³⁹, este de natură să încurce

Este interesant faptul că pe această listă figurează și două persoane din Sânpetru German, Weber Anna și Weber István, fără a putea însă stabili gradul lor de rudenie cu Augustin Weber. AIMBT, fond SMIA, d. martie/1909 (filele dosarului nu sunt numerotate).

³⁴ *Ibidem*, d. aprilie/1909, f. 1 v.

³⁵ *Ibidem*, d. mai/1909: înștiințarea din 29 mai 1909 emisă de biroul notarial dr. Telbisz Imre.

³⁶ Cele două acțiuni, emise de Banca Economică a Ungariei de Sud pe numele lui A. Weber, au fost donate de către acesta în 1901 minorelor Szentpéteri Mariska și Luiza, fiicele lui Szentpéteri Antal din Timișoara, un nepot al lui Weber. În final, acesta a avut câștig de cauză, obținând cele două acțiuni în valoare totală de 400 de coroane. DJTAN, fond *Colecția de documente a MBT*, d. 602/1912, f. 3–3 v.

³⁷ *Ibidem*, f. 1–1 v: Hotărârea Judecătoriei din Timișoara privind lăsamântul defunctului Weber Ágoston din Săcälaz din 20 aprilie 1912.

³⁸ AIMBT, fond SMIA, d. noiembrie/1912, f. 8.

³⁹ *TRÉT S.N.*, XXXI (1915), I–IV, 126 (adunarea generală SMIA din 16 mai 1915, raportul secretarului-șef Berkeszi despre activitatea SMIA în anul 1914).

și mai mult lucrurile. În final, nu știm exact când au ajuns decorațiile lui Weber în colecția muzeului (în 1912 sau în 1914), dar am aflat despre ce decorații era vorba. Într-un catalog al pieselor expuse în vitrinele numismatice ale muzeului, întocmit de Berkeszi între 1905–1909, dar completat și ulterior acestei date, acesta a notat în dreptul a patru piese că au aparținut răposatului Augustin Weber, preot în Săcălaz: „ordinul mexican «Guadaloupe» (nr. vechi inv. 1053); medalia expediției franceze în Mexic, cu portretul lui Napoleon al III-lea, cu panglică (nr. vechi inv. 1054); medalie papală, cu portretul papei Leo XIII (nr. vechi inv. 1055) și medalia de bronz – jubileul de 50 de ani al împăratului Franz Joseph I (nr. vechi inv. 1056)”⁴⁰.

Pornind de la aceste informații, am reușit să identificăm cele patru piese în colecția de medalii a MBT. Dacă identificarea primelor două piese a fost simplă, nu același lucru se poate spune despre ultimele două, în colecția MBT existând două medalii ale papei Leo al XIII-lea (1878–1903) și mai multe exemplare ale medaliei austriece „Signum Memoriae” (1898)⁴¹. Din nefericire, nu cunoaștem împrejurările în care i-au fost acordate lui Weber aceste două medalii.

În aceeași vitrină numismatică (nr. II), în care erau expuse decorațiile din colecția muzeului, pe rândul al IV-lea se aflau medalioanele religioase. Printre ele se găseau și cele trei monede mexicane mici, mărturii de botez, donate de Weber în iunie 1881 și prezentate în adunarea SIA din 25 octombrie 1882. După aproape trei decenii, încă se știa că au fost aduse din Mexic de Augustin Weber, care a fost „secretarul” (*sic!*) lui Maximilian în anii '60 ai secolului al XIX-lea. Se pare că două dintre cele trei monede erau de „5 cent. 1864”, conform însemnărilor lui Berkeszi,

⁴⁰ Berkeszi 1905–1909: piesele erau expuse în vitrina numismatică nr. II, pe rândul al III-lea, la nr. 26–29 (4 buc.).

⁴¹ Medalia papei Leo al XIII-lea a fost emisă la aniversarea jubileului de aur (50 ani) al episcopatului său (în 1893, deși nu este datată explicit), fiind opera gravorului italian Francesco Bianchi (1842–1917). Medalia este argintată, de formă rotundă (diam. 31 mm), cu toartă și inel de prindere, dar lipsește panglica (care era jumătate galbenă, jumătate albă). În prezent se păstrează la nr. de inv. 1056. Este considerată o medalie papală rară.

Medalia „Signum Memoriae”, cum mai este cunoscută medalia jubileului de 50 ani a încoronării împăratului Franz Joseph (1898), este din bronz, de formă rotundă (diam. 34 mm), cu panglică triunghiulară roșie (variante pentru militari). Piesa este foarte bine păstrată (nr. inv. 295). Pe panglica roșie este scris cu cerneală neagră nr. vechi de inventar „1056”, acesta fiind principalul element de identificare că decorația a aparținut lui Augustin Weber.

care mai nota că la două piese se păstra panglica, dar la a treia lipsea⁴².

În prezent, dintre piesele mexicane donate sau lăsate moștenire de Weber, în colecția MBT se mai păstrează o singură monedă de 5 centavos din argint, emisă de împăratul Maximilian în 1864 în atelierul monetar din Mexico. Lipsește panglica, dar faptul că este perforată, iar descrierea corespunde sunt argumente care ne îndreptățesc să afirmăm că este una dintre cele trei monede mexicane de mai sus donate de Weber în 1881. La aceasta se adaugă cele două decorații ale lui Weber legate de Mexic, pe care le vom prezenta în cele ce urmează.

Ne-am oprit atenția doar asupra pieselor mexicane, atât datorită rarității lor în colecțiile muzeale din România, cât mai ales datorită faptului că le considerăm definitorii pentru perioada mexicană (1864–1867) a vieții lui Augustin Weber, când a fost capelan al împăratului Maximilian, în timpul efemerei existențe a celui de-al doilea Imperiu mexican.

Ordinul imperial „Maria de Guadalupe” (*El Orden Imperial de Nuestra Señora de Guadalupe*)⁴³

A fost înființat în 9 noiembrie 1821 cu titlul de *Imperial Orden de Guadalupe* de către Agustín de Iturbide, cel care avea să fie primul împărat al Mexicului în 1822, pentru a-i recompensa pe cei care au adus servicii deosebite statului, dar statutele s-au publicat abia în 20 februarie 1822. Cuprindea inițial o clasă superioară: „Gran Cruce” (Mare Cruce), care se acorda doar membrilor seniori ai familiei imperiale și unor clerici seniori și trei clase ordinare: 1. „Caballero de la Gran Cruce” – 50 buc.; 2. „Caballero de Numero” – 100 buc. și 3. „Caballero de Supernumerario” – nelimitat. Ordinul a dispărut în 1823, după abdicarea lui Agustín de Iturbide.

A fost reînființat de către generalul Antonio López de Santa Anna în 19 noiembrie 1853 cu

⁴² Berkeszi 1905–1909: vitrina numismatică nr. II, rândul al IV-lea, nr. 11 (3 buc., nr. vechi inv. 474 și 475).

⁴³ O documentată și amănunțită prezentare a Ordinului imperial de Guadalupe, înființat în 1821, la Zárate Toscano 1995, 191–220, care tratează pe rând originile ordinului, înființarea acestuia în 1821, caracteristici, membri, ceremonii și ritualuri în cadrul ordinului, însă doar în timpul lui Agustín de Iturbide. Vezi și <http://www.royalark.net/Mexico/mexico6.htm> (accesat în iunie 2009) pentru informații despre Ordinul de Guadalupe în cele trei perioade de existență ale sale. Informații succinte despre Ordinul de Guadalupe în timpul împăratului Maximilian mai apar la Martin 1914, 171 (<http://www.archive.org/details/texts>, accesat în ianuarie 2009).

titlul de *Nacional y Distinguida Orden Mexicana de Guadalupe*, cuprinzând trei clase: 1. „Gran Cruce” (Mare Cruce); 2. „Comendador” (Comandor) și 3. „Caballero” (Cavaler), dar a dispărut în august 1855, după înlăturarea lui Santa Anna de la putere.

Reînființat în 30 iunie sau 1 iulie 1863 prin decret de către guvernul imperial provizoriu, la 10 aprilie 1865 a fost modificat pentru ultima oară de către împăratul Maximilian. Ordinul, devenit *El Orden Imperial de Nuestra Señora de Guadalupe*, se acorda – pentru servicii deosebite aduse statului – în două variante, militară și civilă, fiind împărțit în cinci clase: 1. „Gran Cruce” (Mare Cruce) – 30 buc.; 2. „Grande Oficial” (Mare Ofițer) – 100 buc.; 3. „Comendador” (Comandor) – 200 buc.; 4. „Oficial” (Ofițer) – 500 buc. și 5. „Caballero” (Cavaler) – nelimitat. Însemnul ordinului în varianta militară avea pe revers inscripția „Al patriotismo heroico”, în timp ce varianta civilă purta inscripția „Al merito i virtudes”.

Ordinul a dispărut definitiv în 1867, după moartea împăratului Maximilian și căderea celui de-al doilea Imperiu mexican.

Exemplarul Ordinului de Guadalupe din colecția MBT datează din ultima perioadă de existență a acestui ordin (1865–1867), fiind vorba de varianta pentru civili, datorită inscripției de pe revers.

Însemnul se prezintă sub forma unei cruci cu patru brațe puternic evazate, din argint aurit și email verde, alb și roșu, cruce ce suprapune o cunună formată dintr-o ramură de măslin în stg. și una de palmier în dr., legată în partea inferioară. Între brațele crucii se află câte un manunchi de cinci raze aurite, iar la capetele brațelor crucii sunt plasate opt sfere mici din argint aurit. Însemnul este surmontat de vulturul mexican imperial, încoronat, cu aripile desfăcute, ținând șarpele în cioc.

În medalionul central oval de pe avers se află imaginea în relief din email colorat a S. Maria de Guadalupe, ocrotitoarea Mexicului⁴⁴, pe fond de email alb, înconjurată circular de inscripția în lb. spaniolă: **RELIGION INDEPENDENCIA UNION ***, cu litere aurii pe fond de email verde. Pe medalionul central de pe revers se află inscripția în lb. spaniolă, pe 4 rânduri, cu litere aurii pe fond de email alb: **AL / MERITO / Y / VIRTUDES**.

⁴⁴ Considerată de la mijlocul sec. al XVIII-lea ocrotitoarea Mexicului, Santa Maria de Guadalupe este sărbătorită anual în 12 decembrie. Imaginea ei, păstrată în prezent în noua Bazilică din capitala Mexicului, este poate cea mai cunoscută imagine religioasă și culturală a Mexicului, având o valoare excepțională pentru catolicii mexicani și nu numai. Mai este considerată și ocrotitoarea copiilor nenăscuți.

Însemnul surmontat de vultur este atașat de panglică printr-un inel de prindere cu diametrul de 12,4 mm. Panglica originală, lată de 37 mm, este albastră cu câte o bandă lila de 6,5 mm pe fiecare margine și are aplicată o rozetă cu dimensiunile de 26 × 28 mm, având aceleași culori ca și panglica. Se purta pe partea stângă a pieptului, după cum se poate observa din fotografia lui Augustin Weber (Pl. I).

AR aurit și email colorat; L – 60 mm (incluzând și vulturul); l – 35,5 mm; panglică originală cu rozetă;

Proveniență: lăsamântul Augustin Weber; piesa a intrat în col. MBT în 1912 sau 1914 (nr. vechi de inv. 1053);

MBT, col. de medalii, nr. inv. 1316; stare de conservare foarte bună (Pl. II).

Medalia comemorativă franceză a expediției din Mexic (*Médaille commémorative de l'expédition du Mexique*)⁴⁵

Instituită de împăratul francez Napoleon al III-lea prin decret imperial în 29 august 1863 pentru a-i onora pe cei care au luptat în Mexic, această medalie s-a acordat împreună cu o diplomă tuturor participanților la operațiunile militare din Mexic⁴⁶. Deși inițial medalie era destinată să acopere doar perioada preconizată a campaniei militare (anii 1862–1865), din cauza prelungirii operațiunilor până în 1867, în final s-a bătut pentru întreaga perioadă 1862–1867. Realizată de gravorul general al Monetăriei din Paris, Albert-Désiré Barre⁴⁷, medalie prezintă trăsăturile generale ale medaliei comemorative a campaniei din Italia, realizată în 1859. În afară de varianta oficială a medaliei, semnată Barre, mai există cinci variante emise în diverse scopuri⁴⁸.

⁴⁵ <http://www.austro-hungarian-army.co.uk/mexican/mxfrench.htm> (accesat în noiembrie 2005 și ianuarie 2009); <http://www.france-phaleristique.com/mexique.htm> (accesat în ianuarie 2009).

⁴⁶ Numărul celor care au luat parte la campania din Mexic este estimat la circa 38 000 de oameni.

⁴⁷ Albert-Désiré Barre (6 mai 1818 – 29 decembrie 1878), pictor de scene istorice și medalist francez. Elev al lui P. Delaroche și al Școlii de Arte Frumoase, i-a urmat tatălui său, Jean-Jacques Barre, în funcția de gravor general al Monetăriei Statului în anul 1855, îndeplinind această funcție până în 1878. I se atribuie realizarea monedelor celui de-al doilea Imperiu cu efigia laureată a lui Napoleon al III-lea. Bénézit 1999, 780.

⁴⁸ Există trei variante semnate: SACRISTAIN; E. FALOT; E.F. (Eugene Farochon) și una nesemnată, realizată de obicei în afara Franței. În general, aceste variante erau realizate pentru a fi vândute veteranilor la retragerea din armată. În fine, mai

Exemplarul păstrat în colecția MBT face parte chiar din prima serie, cea datată între anii 1862–1863, fiind vorba de varianta oficială a medaliei, realizată de Barre.

Av.: Capul laureat al lui Napoleon al III-lea, în profil spre stg., înconjurat de legenda în lb. franceză: **NAPOLEON III** (în stg.), **EMPEREUR** (în dr.). Sub efigie, numele gravorului: **BARRE**⁴⁹. Totul într-o cunună de lauri, legată în patru locuri cu câte o panglică încrucișată.

Rv.: Legendă centrală pe 5 rânduri, într-un medalion delimitat de un cerc liniar, indicând numele principalelor bătălii: **CUMBRES / CERRO • BORREGO / SAN – LORENZO / PUEBLA / MEXICO** (dedesubt o ancoră⁵⁰). Medalionul central este înconjurat de legenda circulară în lb. franceză: * **EXPEDITION DU MEXIQUE** * în partea de sus și anii: **1862 • 1863** în partea de jos. Totul este încadrat într-o cunună de lauri identică cu cea de pe avers. Pe panglica încrucișată din partea de jos a cununii se află o contramarcă dreptunghiulară cu un cap de vultur, reprezentând marcajul pentru titlul argintului.

Medalia era atașată de panglică printr-un inel de prindere cu diametrul de 15,4 mm. Pe panglica medaliei de culoarea fildeșului, lată de 35–36 mm, este reprezentat un vultur maro, cu aripile desfăcute, privit din față, cu capul întors spre dr. (privitorului), care ține un șarpe verde în cioc și în gheare, având în spate o cruce a Sf. Andrei, cu un braț de culoare roșie și unul de culoare verde, late de câte 5 mm. Panglica medaliei din colecția MBT era bine păstrată, dar fragmentară, lipsind partea din spate a acesteia, cu aceeași reprezentare a vulturului.

AR; formă rotundă; 30,4 mm; muchie netedă; panglică originală fragmentară, restaurată⁵¹;

există o variantă a acestei medalii, din bronz argintat, bătută în 1963 pentru comemorarea luptei de la Camerone (30 aprilie 1863), considerată momentul nașterii gloriei eterne a Legiunii Străine Franceze. <http://www.austro-hungarian-army.co.uk/mexican/mxfrench.htm>.

⁴⁹ Au existat trei gravori francezi cu numele de Barre: Jean-Jacques Barre (1793–1855), care a avut doi fii, Jean-Auguste Barre (1811–1896) și Albert-Désiré Barre (1818–1878). Thieme-Becker 1908, 528–529; Zádor-Genthon 1965, 167; Bénézit 1999, 780, 781. Bibliografia consultată îl desemnează pe Albert-Désiré Barre ca gravor al acestei medalii, vezi și *supra*, nota 47.

⁵⁰ Între 1855–1879 marca gravorului general al Monetăriei Franței era ancora (Krause-Mishler 2001, 321), în acest caz fiind vorba de marca lui Albert-Désiré Barre.

⁵¹ Panglica a fost restaurată de către d-na dr. Hedy M-Kiss, expert restaurator-textile în cadrul Laboratorului zonal de restaurare-conservare al MBT, care a conservat și panglica Ordinului de Guadalupe, pentru care îi mulțumim în mod deosebit.

Proveniență: lăsamântul Augustin Weber; piesa a intrat în col. MBT în 1912 sau 1914 (nr. vechi de inv. 1054);

MBT, col. de medalii, nr. inv. 1283; stare de conservare bună (Pl. III).

Monedă 5 centavos, Mexic (Al doilea Imperiu, 1864–1867), Maximilian⁵²

Av.: Vultur încoronat cu aripile desfăcute, privit din față, capul întors spre dr. (privitorului), stă pe un cactus, ținând un șarpe în cioc și în gheare. În partea de sus, legendă semicirculară în lb. spaniolă: **IMPERIO – MEXICANO**, în partea de jos, două ramuri legate cu o panglică.

Rv.: **5 / CENT.** (abrevierea de la CENTAVOS) / **1864** (anul emiterii) / **M** (marca atelierului monetar Mexico), totul într-o cunună de lauri.

AR 903 ‰; Av/Rv ↓; 1,33 g; 14,4 mm; muchie zimțată;

Krause-Mishler 2001, 863, nr. 385.1;

Proveniență: donația preotului Augustin Weber din 1 iunie 1881; prezentată în 25 octombrie 1882 (nr. vechi de inv. 474 sau 475);

Col. numismatică MBT, nr. inv. 128/1; monedă transformată în mărturie de botez: perforată, panglica lipsă (Pl. IV)⁵³.

În februarie 2009 s-au împlinit o sută de ani de la moartea lui Augustin Weber. Am încercat să reconstituim, ca într-un puzzle, pe baza a numeroase și disparate informații, a pieselor donate sau lăsate prin testament muzeului nostru, cât mai multe aspecte din biografia aparte a acestui om, martor al unor evenimente istorice deosebite din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Piesele

⁵² Moneda de 5 centavos din argint s-a bătut între 1864–1866 în toate cele patru monetării care lucrau pentru împăratul Maximilian: Mexico, Guanajuato, San Luís Potosí și Zacatecas. Denk 1997, 10–11; Krause-Mishler 2001, 863.

Chiar dacă aveau titlul argintului și greutatea identice cu monedele republicane și se remarcă prin frumusețea designului, monedele imperiale au fost acceptate într-o mică măsură în circulație, deoarece nu aveau gravat titlul argintului și erau bătute cu un diametru mai mic decât cel obișnuit, dar și din cauza unor sentimente ostile ale populației față de monarhie. <http://www.cmm.gob.mx/imperios.html> (accesat în februarie 2009).

⁵³ În încheiere, dorim să mai adresăm mulțumiri d-nei Maria Mițu, expert restaurator ceramică-metal în cadrul Laboratorului zonal de restaurare-conservare al MBT, pentru curățarea medaliei franceze și a monedei mexicane; d-lui Milan Șepeșan, fotograf la MBT, pentru fotografierea digitală a pieselor și realizarea planșelor care ilustrează acest studiu; colegului Raoul M. Șeptilici pentru fotografierea monedei de 5 centavos și colegului Valentin Cedică pentru traducerea în lb. engleză a rezumatului.

mexicane păstrate în colecția Muzeului Banatului din Timișoara amintesc de episodul mexican al vieții lui Augustin Weber, episod care, prin exotismul, efemerul și tragismul său, fascinează și azi în aceeași măsură ca în trecut.

septembrie 2009

Abrevieri

AIMBT – Arhiva istorică a Muzeului Banatului din Timișoara

DJTAN – Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale

MBT – Muzeul Banatului din Timișoara

SIA – Societatea de Istorie și Arheologie din Banat

SMIA – Societatea Muzeală de Istorie și Arheologie din Banat

AR – argint	L – lungime
Av. – avers	l – lățime
col. – colecție	mm – milimetri
d. – dosar	nr. – număr
dr. – dreapta	Rv. – revers
f. – filă	SN – serie nouă
f.a. – fără an	st. – stânga
g – grame	v. – verso
inv. – inventar	

BIBLIOGRAFIE

- Bénézit 1999
É. Bénézit, *Dictionnaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs*, vol. I, Paris (1999).
- Berkeszi 1905–1909
Berkeszi I., [A] II számu középéremtárló [katalogusa]. Tartalmazza az osztrák emlékérmeket, érdemjeleket és kegyérmeket. Manuscris, AIMBT, Timișoara (1905–1909).
- Bruckenau 1999
Bruckenau eine Banater Hecken-Gemeinde an der Bergsau, München (1999).
- Denk 1997
R. Denk, Die Münzprägung Maximilians von Mexiko. *Die Münze*, 8/5, Viena (nov.-dec. 1997), 10–11.
- Kahl 2007
Ch. Kahl, Maximilian von Mexiko. Biographisch-Bibliographisches Kirchenlexikon, XXVIII (2007), 1067–1090 (http://www.bautz.de/bbkl/m/maximilian_v_me.shtml).
- Krause-Mishler 2001
Ch. L. Krause, C. Mishler, *Standard Catalog of World Coins. 1801–1900*, 3rd ed., Iola (2001).

Martin 1914
P. F. Martin, *Maximilian in Mexico. The story of the French intervention (1861–1867)*, Londra (1914), (<http://www.archive.org/details/texts>).

Matrikelbuch ...
Matrikelbuch der Verrstorbenen in Sackelhausen, 1895–1934, band VI B. Arhiva Parohiei romano-catolice din Timișoara-Mehala.

Medeleț-Toma 1997
F. Medeleț, N. Toma, *Muzeul Banatului. File de cronică, 1872–1918*, vol. I, seria BHAB, VII, Timișoara (1997).

Petri 1983
A. P. Petri, Bischöfe, *Dombherrn und Ebrendombherrn der nachtürkischen Tschanader bzw Temeschburger Diözese*, Mühldorf/Inn (1983).

Petri 1991
A. P. Petri, Kapläne in Hatzfeld (1766–1963). A. P. Petri (red.), *Heimatbuch des Heidestädtchens Hatzfeld im Banat*, Marquartstein (1991).

Petri 1992
A. P. Petri, *Biographisches Lexikon des Banater Deutschtums*, Marquartstein (1992).

Pitzer 1998
J. Pitzer, Die Geschichte der Gemeinde Sackelhausen. J. Kühn, *Familienbuch der katholischen Pfarrgemeinde Sackelhausen im Banat. 1766–1844*, Reutlingen/ Sindelfingen (1998), VIII–XXXIII (lb. germană), XXXIV–LXXII (lb. engleză).

Schematismus
Schematismus cleri dioecesis Csanádiensis pro anno domini..., Timișoara.

Szentkláray 1898
Szentkláray J., *A Csanád-egyházmegyei plebániák története*, vol. I, Timișoara (1898).

Thieme-Becker 1908
U. Thieme, F. Becker, *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart*, vol. II, Leipzig (1908).

Toma 1996
N. Toma, Constituirea Societății de Istorie și Arheologie din Banat. *AnB S.N.*, IV/2 (1996), 217–227.

Zádor-Genthon 1965
Zádor A., Genthon I. (red.), *Művészeti Lexikon*, vol. I, Budapesta (1965).

Zárate Toscano 1995

V. Zárate Toscano, Tradición y modernidad: La Orden Imperial de Guadalupe. Su organización y sus rituales. *Historia Mexicana*, XLV (1995), 2, 191–220

(http://historiamexicana.colmex.mx/pdf/13/art_13_1937_16325.pdf).

www.austro-hungarian-army.co.uk – G. Jewison, J. C. Steiner, Austro-Hungarian Land Forces 1848–1918 (2001–2009)

www.cmm.gob.mx – Casa de Moneda de México (2009)

www.france-phaleristique.com – M. Champenois, Le site des ordres, décorations et médailles officielles de France (2004–2009)

AUGUSTIN WEBER (1833–1909)

(Abstract)

The author attempts to gather as many data as possible in order to reconstitute the peculiar biography of Augustin Weber (Pl. I), the one known by his contemporaries as “chaplain of Maximilian I, Emperor of Mexico”. He was born on September 6, 1833 in Deutschsanktpeter (Banat, nowadays Sânpetru German). Following the secondary school education between 1845 and 1853, he studied Theology in Timișoara (1853–1857) and, on April 27, 1857, he was ordained as Roman Catholic priest. Between 1857 and 1860 he served in Hatzfeld (nowadays Jimbolia). In 1860 he joined the Austrian army as field chaplain, serving initially in the 43rd Regiment, along the Dalmatian coast, in Spalato (Split), Ragusa (Dubrovnik), Cattaro (Kotor), Sebenico (Šibenik) and Zara (Zadar). Subsequently he served in the 29th Regiment, stationed in Venice and Padua.

In 1864 he was appointed field chaplain of the Austrian Volunteers Corps for Mexico by Maximilian von Habsburg (1832–1867), younger brother of Emperor Francis Joseph I, and introduced to Pope Pius IX. He initially served in Laibach (Ljubljana) and in Trieste. Following the proclamation of Maximilian as Emperor on April 10, 1864, he joined his expedition to Mexico, together with the Volunteers Corps, through the cities of Veracruz, Orizaba, Cordoba, Puebla and Mexico. The so-called “Mexican adventure” ended tragically for Maximilian.

He came back to Europe in 1867, when situation in Mexico became completely unsafe, among the last of the volunteers. For three years he continued to serve as field chaplain in several cities: Agram (Zagreb), Petrovaradin (Novi Sad), Linz and Kraków. In 1870 he definitively returned to Banat. In 1870 and 1871 he served as administrative priest in Neusanktanna (nowadays Sântana Nouă). Between 1871 and 1882 Augustin

Weber functioned as priest in Bruckenu (nowadays Pișchia), and from 1882 until 1909, when he passed away, in Sackelhausen (nowadays Săcălaz).

In 1896 (or 1906) he was entitled to “Ehrendomherr”; in April 1907 he celebrated the golden jubilee: fifty years of priesthood. On June 19, 1907 he celebrated a Solemn Requiem in the Capuchin Church from Vienna, in commemoration of the death of Emperor Maximilian (1867). He was awarded the Imperial Mexican Order “Maria de Guadalupe” (knight rank) and the French commemorative medal of the Mexico expedition (1862–1863). He was also a member of the “Quiritum” Academy from Rome.

He died of pneumonia, aged 76, on February 1, 1909, in Săcălaz. Augustin Weber had been interred in the local cemetery on February 4, 1909, in the presence of a large attendance, persons who knew and respected him.

For 37 years he had been member of the Society of History and Archaeology Museum, since its foundation on July 25, 1872 until his death in 1909.

His presence at the meetings of the society was one extremely discrete, but constant. Along the years he made several donations to the museum from Timișoara. His first significant donation consisted in objects brought from Mexico, which were displayed at the yearly general assembly of the society on June 1, 1881 and caused sensation. It comprised a silver pen, gift of pater Augustin Fischer, former secretary of Emperor Maximilian, three small Mexican silver coins from Puebla used as baptizing tokens, a huge 1866 “puros” cigar, a silver one peso coin and an US quarter dollar.

On several other occasions, Weber had donated the museum in Timișoara 19th century coins, bank notes and medals, together with medieval coins found by him in the area of Pișchia when serving as a priest there. He included the History and Archaeology Museum from Timișoara in his last will, but it took three years (1909–1912) for his legacy to be clarified. His decorations, together with other “21 old silver and bronze coins” had entered the museum’s collection successively, in 1912 and 1914. The curator of the museum at that time, Berkeszi István, affirmed that the most valuable pieces were “the silver taler” (one peso coin) issued by Maximilian in 1866 and an US half dollar from 1857.

On the basis of archive information and old museum inventories, the author had succeed in identifying all the four decoration of Augustin Weber, kept in the collection of the Banat Museum in Timișoara. The analysis is focused on the decorations connected with Mexico, namely the Imperial Order „Our Lady of Guadalupe” and the French commemorative medal of the Mexico expedition (1862–1863), which can be identified also in the photograph of Augustin Weber.

The Imperial Order “Our Lady of Guadalupe”
(*El Orden Imperial de Nuestra Señora de Guadalupe*). The order was established on November 9, 1821, as the *Imperial Orden de Guadalupe* by the first emperor of Mexico, Agustín I (Agustín Cosme Damián de Iturbide

y Aramburu, 1783–1824) and recorded several stages of evolution. During Maximilian's reign, in 1865, it became *El Orden Imperial de Nuestra Señora de Guadalupe*, being awarded for distinctive services brought to the state, in military or civil variants. The military badge of the order bear on the reverse the inscription "Al patriotismo heroico", while the civil one read "Al merito i virtudes". It comprised five ranks: 1. "Gran Cruce" – 30 specimens issued; 2. "Grande Oficial" – 100 specimens; 3. "Comendador" – 200 specimens; 4. "Oficial" – 500 specimens and 5. "Caballero" – unlimited number. The order had definitely disappeared in 1867, after the death of Emperor Maximilian and the fall of the second Mexican Empire.

The specimen of the Imperial Order „Our Lady of Guadalupe” from the collection of the Banat Museum in Timișoara dates from the last period of existence of this order (1865–1867), being a civil variant. The piece, with its original ribbon and rosette kept, is one of the most beautiful from the decorations collection of the museum (inventory no. 1316). It can also be considered as a rare specimen of the kind in the museums from Romania (Pl. II).

The French commemorative medal of the Mexico expedition (1862–1863). It was established by the French emperor Napoleon III by imperial decree on August 29, 1863, to honor those who had fought in Mexico. The medal was awarded along with a diploma to all the participants in the military operations from Mexico. The silver medal from the collection of the Banat Museum in Timișoara is part of the very first series (1862–1863), representing the official variant signed by

the French engraver Albert-Désiré Barre (1818–1878), *Graveur General* at the Paris Mint starting with 1855. The specimen is well preserved (inventory no. 1283). The ribbon is fragmentary, as its back part is missing, but it has been restored. It is an interesting piece, even spectacular considering its ribbon (Pl. III).

One of the other two medals that belonged to Augustin Weber is a medal of Pope Leo XIII, issued in 1893 to commemorate the golden jubilee – 50th anniversary of its bishopric, engraved by Francesco Bianchi (1842–1917), lacking ribbon (inventory no. 1056), considered as a rare papal medal. The other one is a "Signum Memoriae", as it is known the medal of the jubilee celebrating the 50 years from the coronation of Emperor Francis Joseph I (1898), with a red triangular ribbon (military variant), very well preserved (inventory no. 295). Unfortunately, the circumstances in which these medals were awarded to Weber are not known.

Today, from the Mexican pieces donated or bequeathed by Augustin Weber, only one coin it is kept in the museum. It is a silver five centavos coin, issued by Emperor Maximilian in 1864 in the mint of Mexico (inventory no. 128/1), one of the three Mexican coins transformed into baptizing tokens, donated by Weber in 1881. It is perforated and the ribbon is lacking (Pl. IV).

The paper deals mainly with the Mexican pieces kept today in the collection of the Banat Museum in Timișoara, as the author considers them representative of the Mexican episode (1864–1867) in the life of Augustin Weber, as chaplain of Emperor Maximilian, an exotic, ephemeral and tragic episode that still fascinates today as it did in the past.

Translated by Valentin Cedică

Pl. I. Augustin Weber (1833–1909).

1

2

Pl. II. Ordinul mexican imperial „Maria de Guadalupe”
(*El Orden Imperial de Nuestra Señora de Guadalupe*), col. MBT: 1. avers; 2. revers.

The Mexican Imperial order “Our Lady of Guadalupe”
(collection of Banat Museum in Timișoara): 1. obverse; 2. reverse.

1

2

Pl. III. Medalia comemorativă franceză a expediției din Mexic, 1862–1863 (col. MBT):
1. avers; 2. revers.

French commemorative medal of the Mexico expedition, 1862–1863
(collection of Banat Museum in Timișoara): 1. obverse; 2. reverse.

1

2

Pl. IV. Monedă 5 centavos, Mexic, 1864 (col. MBT): 1. avers; 2. revers.
5 centavos coin, Mexico, 1864 (collection of Banat Museum in Timișoara):
1. obverse; 2. reverse.